

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 2 (43)

**СПЕЦВИПУСК
ДО ТИЖНЯ НАУКИ**

Вінниця – 2023

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
ВИПУСК № 2 (43)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року
Журнал
(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік
Мова видання: українська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 10 від 18 травня 2023 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкара С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 2(43) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2023. 194с.

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

<i>Шершун Галина</i> , Екологічні реформи України на шляху до ЄС	5
--	---

НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

<i>Артемчук Валерія</i> , Освітній проект «Еко-халабуди» шляхи реалізації освіти для сталого розвитку в практику роботи закладу дошкільної освіти	6
<i>Кротюк Марія</i> , Фізичне виховання в закладі дошкільної освіти як основа формування здоров'я дітей дошкільного віку	12
<i>Перожиж Зоряна</i> , Моральне виховання дітей дошкільного віку за допомогою гри	15
<i>Рудь Яна</i> , Підготовка дітей дошкільного віку до школи за допомогою НМК «Буду вправним першачком»	17
<i>Балаба Яна</i> , Історичний вектор розвитку морального виховання дітей дошкільного віку	23
<i>Вознюк Віталіна</i> , Роль родини у формуванні особистості дітей раннього та передшкільного віку	27
<i>Гвоздинська Альона</i> , Предметний світ дітей дошкільного віку через призму інноваційних педагогічних технологій	29
<i>Титаренко Катерина</i> , Творчі ігри як засіб соціалізації дітей старшого дошкільного віку	33
<i>Гуменюк Ольга</i> , Розвиток мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку шляхом вивчення англійської мови	36
<i>Заїкіна Наталія</i> , Особливості ігрової діяльності дітей раннього дошкільного віку	39
<i>Камінська Ангеліна, Токар Любов</i> , Особливості виховання патріотизму у дошкільників в світлі сучасності	42
<i>Ключківська Карина</i> , Розвиток дошкільної освіти у педагогічному просторі України	46
<i>Козинець Олена</i> , Зарубіжний досвід дошкільного виховання	49
<i>Крисько Оксана</i> , Впровадження засобів казкотерапії з метою розвитку мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку	52
<i>Кузнєцова Аліна</i> , Організаційно-педагогічні умови формування у дітей дошкільного віку навичок здорового способу життя	54
<i>Кузьменко Тетяна, Токар Любов</i> , Українська народна іграшка як засіб морального виховання дітей дошкільного віку	56
<i>Купрата Лілія</i> , Розвиток морального виховання дітей дошкільного віку через призму педагогіки Марії Монтессорі	59
<i>Любченко Анна</i> , Особливості спілкування дітей раннього та передшкільного віку у різновікових групах закладів дошкільної освіти	61
<i>Мальченко Марія</i> , Моральне виховання дітей раннього передшкільного віку засобами казки	64
<i>Михальчук Ольга</i> , Становлення і розвиток дошкільної освіти у другій половині XX – початку XXI століття	67
<i>Ольхович Тетяна</i> , Розвиток морального виховання в умовах сучасної дошкільної освіти	70
<i>Погойдаш Вероніка</i> , Сучасні підходи взаємодії дошкільного закладу з родиною	73
<i>Пугаченко Олена</i> , Історичний розвиток гармонійного виховання дітей дошкільного віку	75
<i>Рекута Тетяна</i> , Використання інноваційних педагогічних технологій у логопедичній практиці з дітьми дошкільного віку	79
<i>Скалецька Діана</i> , Засоби масової інформації як фактор впливу на особистість дитини дошкільного віку	81
<i>Чеканцова Зоя</i> , STREAM – освіта дітей дошкільного віку як вектор інтегрованого навчання і виховання	84
<i>Тимошенко Альона</i> , Розвиток естетичного виховання дітей дошкільного віку	87
<i>Мокра Оксана</i> , Адаптація дітей дошкільного віку до навчання в школі шляхом співпраці батьків та закладу дошкільної освіти	89
<i>Федоришин Оксана</i> , Основи економічного виховання дітей дошкільного віку	92
<i>Щербатюк Катерина</i> , Ознайомлення з рідним містом як засіб патріотичного виховання дітей дошкільного віку	94

ПСИХОЛО-ПЕДАГОГІЧНА ЛАБОРАТОРІЯ

<i>Беспечна Анастасія</i> , Національно-патріотичне виховання учнів в системі роботи класного керівника	97
---	----

<i>Дякова Вікторія</i> , Характеристика провідних напрямів формування здорового способу життя школярів у освітньому процесі	100
<i>Зінченко Сніжана</i> , Організація партнерської взаємодії закладів освіти та сім'ї	104
<i>Михальчук Олеся, Мінова Єлизавета</i> , Використання інформаційно-комунікаційних технологій для організації самостійної роботи учнів основної школи в умовах дистанційного навчання	108
<i>Пономаренко Марія, Надкернична Любов</i> , Формування ключових компетентностей молодших школярів в умовах сучасної інноваційної освіти	111
<i>Вацак Крістіна</i> , Криптичне мислення сучасного педагога як складова його професійної компетентності	114
<i>Клименченко Наталія</i> , Комунікативний портрет вчителя	117
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ З ІНОЗЕМНИХ МОВ</u>	
<i>Головська Ірина</i> , Використання техніки колажування у підготовці майбутніх вчителів до інтерактивної взаємодії з учнями на уроці іноземної мови	120
<i>Андрусенко Софія</i> , Тестування як ефективний засіб організації контролю вивчення англійської мови	123
<i>Гуркало Владислава</i> , Україномовні еквіваленти англійських фразеологізмів з онімів	126
<i>Кушнір Аліна, Вовк Анастасія</i> , The Beatles: Liverpool Accent	130
<i>Поліщук Інна</i> , Ігри як засіб розвитку фонетичної компетентності учнів молодшого шкільного віку ..	132
<i>Синчук Діана</i> , Робота з пісенним матеріалом на уроках іноземної мови як засіб формуванні граматичної компетентності учнів основної школи	137
<i>Хоменко Юлія</i> , Проблематика перекладу політичних текстів	141
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ, ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</u>	
<i>Василевич Інна, Багрій Тетяна</i> , Розвиток професійної компетентності та практична діяльність вчителя української мови та літератури	145
<i>Козяр Міла</i> , Функціональне навантаження назв тварин в українських народних піснях	148
<i>Собчук Вікторія</i> , Особливості проведення уроків зарубіжної літератури з використанням інтерактивних технологій навчання	151
<i>Сілко Діана</i> , Фольклоризм української літератури як дескриптивний код	154
<i>Яковенко Тетяна, Форостяна Катерина</i> , Фольклорні образи та мотиви у творчості Тараса Шевченка	157
<i>Яременко Ярослава</i> , Образний світ поеми Максима Рильського «Мандрівка в молодість»	161
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА</u>	
<i>Любчик Катерина</i> , Феномен і культурологічна місія проекту «musica sacra ukraine: партесний вимір»	163
<i>Гончар Тетяна, Чорна Наталія</i> , Організація театралізованої діяльності на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО: вітчизняний та зарубіжний досвід	165
<i>Вилко Дарія</i> , Моделювання проблемних ситуацій як ефективний засіб розвитку пізнавальної активності учнів на уроках музичного мистецтва	169
<i>Чеховська Дарина</i> , Педагогічні засади розвитку мотиваційної сфери особистості музично-обдарованих учнів	172
<u>НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ</u>	
<i>Кальніченко Наталія</i> , Особливості викладання методики трудового навчання у студентів педагогічного коледжу з урахуванням вимог НУШ	174
<i>Валевська Ольга</i> , Підходи та стратегії навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти зрівняння методик вітчизняних та зарубіжних дослідників	176
<i>Юртин Вікторія</i> , Підготовка майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзивної освіти	180
<u>ВІДОМІ ІМЕНА</u>	
<i>Козлова Олена</i> , Тема: «Богдан Хмельницький, як політик і людина», практичне заняття	182
<i>Яковенко Тетяна, Форостяна Катерина</i> , Михайло Драї-Хмара як представник українського неокласицизму	186
<i>Цимбал Тетяна</i> , Педагогічна система М. Монтессорі	189
<i>Вимоги до підготовки науково-методичних статей збірника «вісник науково-методичних досліджень» Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу</i>	193

РОЗВИТОК МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПЕДАГОГІКИ МАРІЇ МОНТЕССОРІ

УДК 373.2.015.31:17:37.091.4 Монтессорі

КУПРАТА ЛІЛІЯ

вихователь приватного садочку Happy Land

Abstract. *In the article Maria Montessori's views on the problem of moral personality formation at the preschool age have been analyzed. The prominent Italian educator's ideas concerning mastering the knowledge about moral principles and behavioral norms by children and their moral qualities and feelings development have been described. The methods of moral education of preschool children according to Maria Montessori's system have been characterized.*

Key words: *Maria Montessori, children of preschool age, moral education.*

Постановка проблеми. В умовах духовного та культурного відродження українського суспільства, його розбудови на гуманістичних і демократичних засадах завданням першочергової ваги постає моральне виховання особистості. Особливе значення при цьому відводиться формуванню моральності протягом дошкільного дитинства, адже цей період життя людини має надзвичайну цінність для формування моральних засад її особистості. Вітчизняні вчені доводять, що протягом дошкільного віку дитина засвоює чималий обсяг знань про зміст і значення моральних норм, активно розвивається її емоційна сфера, формуються моральні почуття й певні навички моральної поведінки (Л. Артемова, Р. Буре, О. Запорожець, Т. Поніманська, Р. Жуковська, Л. Князева, Т. Маркова, А. Виноградова, В. Нечаєва, Л. Островська та інші). Однак, сучасні наукові дослідження констатують значне акцентування уваги на фізичному та інтелектуальному розвитку й вихованню дітей дошкільного віку та водночас засвідчують недостатню увагу до їхнього морального виховання. У зв'язку з цим сучасна освітня парадигма інтенсифікує пошуки та активне творче використання гуманістичних виховних систем, які б забезпечували гармонійне становлення цілісної особистості й сприяли як розвитку фізичних та інтелектуальних здібностей кожної дитини, так і формуванню її морального досвіду.

Особливе місце серед таких педагогічних систем займає освітня технологія всесвітньо відомого італійського педагога Марії Монтессорі. Розроблена педагогом концепція виховання вирізняється духом гуманізму, поглядом на кожну дитину як на унікальну особистість, безмежною вірою в її невичерпні потенційні можливості, сприяє гармонійному, повноцінному та всебічному

розвитку людської особистості й її моральної свідомості та активності зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом багатьох років педагогіка Марії Монтессорі привертає увагу дослідників. Окремі аспекти освітньої концепції видатного італійського педагога знаходять своє відображення в працях і публікаціях значної кількості науковців, зокрема специфіку індивідуального та вільного виховання особистості в педагогічній системі Марії Монтессорі висвітлено в працях А. Джуринського, Є. Іванова, І. Дичківської та ін.; особливості процесів саморозвитку та самовиховання дітей за методом М. Монтессорі розкрито в роботах З. Борисової, В. Кузьменко та ін.; теорію і практику космічного виховання в педагогічній системі Марії Монтессорі проаналізовано та науково обґрунтовано в наукових публікаціях К. Сумнітельного; проблема формування соціального досвіду молодших школярів у педагогіці Марії Монтессорі знайшла висвітлення в працях Т. Громакової.

Проте, роботи, присвячені вивченню педагогічної теорії і практики Марії Монтессорі, ще не повною мірою висвітлюють її погляди на актуальні проблеми навчання і виховання. Зокрема не знайшли вичерпного висвітлення ідеї педагога щодо засвоєння дітьми дошкільного віку знань про моральні цінності та норми, розвитку їх моральних якостей та почуттів, формування певних навичок моральної поведінки тощо.

Мета статті: *полягає в аналізі праць та досвіду педагогічної діяльності Марії Монтессорі щодо проблеми формування моральності особистості протягом дошкільного дитинства.*

Виклад основного матеріалу дослідження. Марія Монтессорі наголошувала на необхідності морального оздоровлення суспільства, його

розбудови на гуманістичних засадах, утвердження моральних норм, в основі яких лежать такі цінності як гуманність, милосердя, доброзичливість, працелюбство, правдивість, справедливість, рівноправність, солідарність тощо [4, 134].

Вищесказане дає підстави стверджувати, що педагогіка Марія Монтесорі орієнтується на цінності, які можуть бути прийняті не лише представниками окремих релігій чи світоглядів, а й кожною людиною зокрема, що, своєю чергою, протягом років створює сприятливі умови для прийняття її педагогіки в різних культурних, суспільних і світоглядних контекстах і забезпечує її ефективне функціонування в освітніх системах багатьох країн світу. Усвідомлюючи взаємозв'язок соціального та морального розвитку й виховання особистості, педагог зазначала, що засвоєння дитиною знань про особливості соціального буття і моральні норми та цінності розпочинається в період дошкільного дитинства. [3, 59].

Відомий італійський педагог була переконана в тому, що діти дошкільного віку за участю властивого їм «абсорбуючого розуму» на підсвідомому рівні засвоюють чималий обсяг знань про довколишню дійсність, у тому числі й про певні соціокультурні явища [4, 141].

Значному розширенню знань і уявлень про норми моральної поведінки та особливості взаємодії з соціумом, за переконаннями Марії Монтесорі, сприяють безпосередні контакти дітей у дошкільних закладах. Особливо ефективним є при цьому, на думку педагога, комплектування гетерогенних за віковою ознакою груп. Такі групи забезпечують дітям широкі можливості як для їхнього інтелектуального розвитку, так і для становлення моральної свідомості та оволодіння навичками моральної поведінки [2, 184].

Марія Монтесорі неодноразово наголошувала на тому, що організація активної діяльності дітей повинна забезпечувати їм свободу дій, що надає можливість кожному з них працювати в індивідуальному, властивому лише йому темпі та у відповідності до своїх потреб і інтересів [1, 39].

Марія Монтесорі була переконана в тому, що перебування дітей у різновікових групах сприяє вихованню гуманного ставлення до дітей та дорослих, формуванню вміння узгоджувати свої дії з потребами та інтересами інших, поваги та довіри до оточуючих, а також для формування комплексу позитивних якостей особистості таких, як самостійність, сміливість,

наполегливість, цілеспрямованість. Протягом дошкільного дитинства, як стверджувала педагог, формується і така моральна якість як слухняність, дисциплінованість [4, 163]. Марія Монтесорі зазначала, що, для того щоб дитина дотримувалася правил, вона повинна усвідомити, зрозуміти й пересвідчитись у реальному житті, що виконання правил значно полегшує її життя в групі. Цьому значною мірою сприяє встановлення правил на основі спільних домовлень та компромісів. Ось, наприклад, як створюється правило слухати один одного в процесі комунікації: вихователь просить дітей розповісти про якийсь аспект їхнього життя, наприклад, про те, як вони провели канікули, вихідні дні тощо. Діти, зазвичай, розповідають, перекикуючи один одного. Потім вихователь просить когось із дітей переказати чийсь розповідь. Виконання цього завдання, як правило, викликає в дітей значні труднощі, тому що кожен прагнув розповісти про себе, не проявляючи належної уваги та інтересу до розповіді іншого. Таким чином діти в реальній практиці пересвідчуються в неефективності такого способу спілкування і самостійно чи разом з вихователем знаходять інший спосіб, наприклад, говорити по черзі [4, 191]. Згодом такі правила, як стверджувала Марія Монтесорі, спираючись на результати своїх спостережень, стають органічною складовою життя групи. Поступово діти усвідомлюють їхню моральну значущість та на основі цих правил будують свої життєві взаємовідносини не лише в групі, в якій вони перебувають, а й поза її межами.

Соціальне та моральне виховання дітей дошкільного віку за педагогічною технологією Марії Монтесорі передбачає дотримання певних принципів, зокрема принципу індивідуалізації, свободи, опори на самостійність дитини, обов'язку та порядку та ін., які забезпечують як суб'єктивний характер виховання, так і успішну адаптацію дошкільнят до соціальної дійсності, природне входження дитини в суспільство та його культуру. Їх практична реалізація, як зазначала педагог, створює сприятливі умови для формування моральних, соціально бажаних якостей особистості дитини, розвитку почуття впевненості у власні сили, заснованого на самостійній, цілеспрямованій та внутрішньо мотивованій діяльності, для становлення адекватної самооцінки дитини та почуття її особистісної свободи, формування соціальної відповідальності, здатності до співпраці з іншими й емпатії, а також моральної свідомості та навичок моральної поведінки, які в

період дошкільного дитинства, як стверджувала педагог, перебувають на етапі початкового формування та зазнають подальшого розвитку та удосконалення протягом наступних періодів становлення людської особистості.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, проблемі формування моральності особистості в педагогіці Марії Монтессорі відводиться винятково важливе місце, адже моральна особистість кожної людини, як зазначала педагог, є запорукою розвитку морального суспільства. Хоча сенситивним для формування моральності особистості є, на думку педагога новатора, молодший шкільний вік, вона зазначала, що перші уроки моралі дитина засвоює в

період дошкільного дитинства. Саме на цьому етапі життєвого циклу людини, за її переконаннями, закладаються основи моральної свідомості, моральних якостей і почуттів, навичок моральної поведінки, які визначають подальше становлення і вдосконалення людської особистості та її інтеграції в суспільство. Особливу роль у моральному розвитку та вихованні дитини Марія Монтессорі відводила дорослим, вирішальну виховну допомогу яких убачала в створенні належних умов для залучення дитини до моральних норм та цінностей суспільства, їх внутрішнього прийняття нею та свідомого дотримання в реальних життєвих ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Монтессорі М. Метод наукової педагогіки та практика його в "Домах для дитини" / пер. з італ. В. Щербаненко. – К.: Держ. вид., 1921. – 154 с.
2. Guz S. Metoda Montessori w przedszkolu i szkole. – Lublin, Wydawnictwo uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2006. – 314 s.
3. Jürgen Reithel, Bernd Dollinger, Georg Hörmann. Einführung. Pädagogik: Begriffe, Strömungen, Klassiker, Fachrichtungen / 2., durchgesehene und erweiterte Auflage / – Verlag für Sozialwissenschaften, 2007. – 102 s.
4. Montessori M. Domy dziecięce: Metoda pedagogii naukowej, stosowana w wychowaniu najmłodszych dzieci. – Warszawa: Nakt. Lindenfelda, 1913. – 255 s.
5. Montessori M. The child in the family / translated by N. Rockmore Cirillo. – New York: Discus Books, 1970. – 160 p.

Стаття надійшла до редакції
19 квітня 2023

ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ У РІЗНОВІКОВИХ ГРУПАХ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

УДК 373.2.015.018.51:316.454.52

ЛЮБЧЕНКО АННА

асистент вихователя Погребищенського закладу дошкільної освіти № 3

Abstract. The article substantiates the need for the formation of communication features of children of early and preschool age. Different approaches to interpersonal communication with children of different ages are analyzed. The essence of the concept of "children's community in preschool childhood" is revealed, which is interpreted as a powerful factor in the formation of personality. The processes of interpersonal interaction of communication in the environment of a different age group are defined. Peculiarities of interaction between children in a group of different ages are substantiated and analyzed.

Key words: multi-age group of preschool education institution, interpersonal communication, children's community in preschool childhood, environment of multi-age group.

Постановка проблеми. Суспільство завжди цінує людей, які вміють лагодити й домовлятися з іншими, легко адаптуватися до різних малих соціальних груп, спілкуватися з іншими. Найбільш активно починає взаємодіяти незріла особистість у дошкільному віці, оскільки саме у цьому періоді

з'являється інтерес до ровесників, до спільних дій з ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблеми у період дошкільного дитинства неодноразово зверталися О.Запорожець, М.Лісіна, Т.Маркова, Л.Божович, Д.Годіна, В.Котирло,